Lieta Nr.6-70012714/39
SKA – 332/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 29.janvārī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments kopsēdē šādā sastāvā:

tiesnese R.Vīduša
tiesnese J.Briede
tiesnesis A.Guļāns
tiesnese V.Kakste
tiesnese V.Krūmiņa
tiesnese D.Mita
tiesnesis J.Neimanis
tiesnese I.Skultāne
tiesnese L.Slica

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2014.gada 9.oktobra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ 2013. un 2014.gadā vairākkārt vērsusies Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldē ar iesniegumiem, norādot uz dažādām iespējamām pretlikumībām (piemēram, īpašuma uzlaušanu, izzagšanu un aprakstīšanu, iespējamu būvmateriālu zādzību, neslavas celšanu u.c., kas būtībā saistītas ar dzīvojamās mājas, kurā dzīvo pieteicēja, renovācijas procesu) un lūdzot palīdzību to novēršanā. Saistībā ar vairākiem iesniegumiem policija atteikusi ierosināt kriminālprocesu vai administratīvā pārkāpuma lietvedību; vairākus iesniegumus policija atstājusi bez izskatīšanas vai nav sniegusi atbildi.

2014.gada 9.jūlijā pieteicēja iesniedza Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes priekšniekam iesniegumu, kurā norādīja uz nepilnībām saistībā ar pieteicējas elektroniski nosūtīto iesniegumu izskatīšanu. Iesniegumā lūgts sniegt atbildes pēc būtības uz iepriekš iesniegtajiem iesniegumiem un izvērtēt iestādes darbinieku rīcību un lēmumus. Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Liepājas iecirkņa priekšnieka pienākumu izpildītājs 2014.gada 14.augustā sniedza pieteicējai atbildi. Tajā norādīts, ka pieteicējas iesniegumā norādītie notikumi ir reģistrēti un par tiem pieņemts lēmums atteikties uzsākt kriminālprocesu. Tāpat norādīts, ka pieteicējai bija tiesības šos lēmumus pārsūdzēt saskaņā ar Kriminālprocesa likuma normām.

Pieteicēja, uzskatot, ka minētajā vēstulē nav sniegta atbilde pēc būtības, vērsās Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas birojā. Birojs 2014.gada 17.septembrī pieņēma lēmumu Nr.20-19/264. Tajā apkopojoši norādīti visi pieteicējas iesniegumi un uz tiem sniegtās atbildes vai saistībā ar tiem pieņemtie lēmumi. Lēmumā secināts, ka 2014.gada 14.augusta vēstulē pieteicējai ir atbildēts pēc būtības.

[2] Pieteicēja iesniedza administratīvajā tiesā pieteikumu, kurā lūgts izvērtēt Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes amatpersonu rīcību (darbību vai bezdarbību) un 2014.gada 17.septembra lēmuma pamatotību. Pieteikumā lūgts minēto lēmumu atcelt, kā arī kompensēt pieteicējai nodarīto morālo kaitējumu.

[3] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2014.gada 9.oktobra lēmumu pieteikumu atteica pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu. Lēmumā norādīti tālāk minētie apsvērumi.

Pieteicēja iebilst pret policijas amatpersonu un darbinieku rīcību, izskatot pieteicējas iesniegumus un pieņemot lēmumus par tiem. Pieteicēja vēlas, lai policija izvērtētu lēmumus par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu vai lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, veiktās procesuālās darbības pieteicējas iesniegumu izskatīšanas gaitā, kā arī noskaidrotu konkrētas personas, kas vainojamas pieteicējas īpašuma bojāšanā.

Iesniegumu likuma 1.pants aizsargā personas tiesības piedalīties valsts pārvaldē. Līdz ar to Iesniegumu likuma 10.pantā minētā administratīvo tiesu kontrolei pakļautā iestādes rīcība ir aplūkojama kopsakarā ar personas iesnieguma mērķi. Neatbildēšana uz iesniegumu kā faktiskā rīcība vērtējama tikai tad, ja persona iestādē vērsusies, lai iegūtu iestādes viedokli, izziņu vai informāciju par kādu sabiedrisku vai citu jautājumu, ar kuru netiek mainītas personas subjektīvās tiesības.

Tā kā pieteicēja iebilst pret policijas amatpersonu rīcību, kas veikta, pildot tām noteiktos pienākumus, nevis vērsusies iestādē, lai piedalītos valsts pārvaldē, Iesniegumu likums nav piemērojams. Policijas darbinieku rīcība saistībā ar krimināllietu un administratīvo pārkāpumu lietu ierosināšanu vai atteikšanos tās ierosināt nav faktiskā rīcība Administratīvā procesa likuma izpratnē.

[4] Pieteicēja par tiesneša lēmumu iesniegusi blakus sūdzību. Tajā norādīts, ka pieteikums nav saistīts ar kriminālprocesu, bet gan ar to, ka pieteicējai netiek nodrošināta aizstāvība no apdraudējuma un valsts garantēta palīdzība no policijas puses. Pieteicēja ir vērsusies policijā ar lūgumiem palīdzēt, taču policija nav sniegusi atbildes Iesniegumu likumā noteiktajā termiņā. Nav arī sniegta atbilde uz pieteicējas iesniegumu par gadījumu, kad policijas darbinieks atteicās ierasties uz izsaukumu. Pieteicējai novēloti sniegts skaidrojums par to, kur un kādā kārtībā apstrīdēt lēmumus un kādas ir pieteicējas tiesības risināt strīdu ar citu privātpersonu.

Motīvu daļa

[5] Izvērtējot pieteikumu un tam pievienotos dokumentus, atzīstams par pareizu pirmās instances tiesas tiesneša secinājums, ka pieteicējas mērķis, vēršoties ar iesniegumiem policijā, nav bijis saņemt atbildes Iesniegumu likuma izpratnē.

Tiesneša lēmumā secināts, ka pieteicēja vēlas, lai tiesa izvērtē policijas darbību un pārbauda, vai tā atbilst tiesību normās noteiktajam attiecībā uz krimināllietu un administratīvo pārkāpumu lietu ierosināšanu vai atteikšanos tās ierosināt. Šāda policijas darbinieku rīcība nav pārbaudāma tiesā administratīvā procesa kārtībā kā faktiskā rīcība.

Tomēr pieteicēja pati norāda, ka neiebilst pret kriminālprocesa neuzsākšanu. Gan no blakus sūdzības, gan no pieteikuma izriet, ka pieteicējas iebildumi saistīti ar to, ka pieteicējai „vairāk kā gadu tiek liegta aizstāvība no apdraudējuma un valsts garantētā palīdzība no policijas puses". Pieteikumā norādīts uz gadījumiem, kad policija atteikusies ierasties notikuma vietā, pieteicēja nav pienācīgi uzklausīta pa tālruni un viņai nav atbildēts uz iesniegumiem, kuros norādīts uz iespējamiem likuma pārkāpumiem u.tml. Tātad būtībā pieteicēja iebilst pret policijas pasīvu attieksmi viņas iesniegumu par iespējamiem likumpārkāpumiem izskatīšanā, aktīvu neiesaistīšanos pārkāpumu novēršanā un izmeklēšanā.

[6] Atbilstoši likuma „Par policiju" 3.pantam policijas uzdevums ir garantēt personu un sabiedrības drošību, novērst noziedzīgus nodarījumus un citus likumpārkāpumus, atklāt noziedzīgus nodarījumus, meklēt personas, kas tos izdarījušas u.c.

Likuma „Par policiju" 10.panta pirmajā daļā ir uzskaitīti policijas darbinieku pamatpienākumi. Starp tiem minēts pienākums reģistrēt iesniegumus un informāciju par noziedzīgiem nodarījumiem un citiem likumpārkāpumiem, par notikumiem, kuri apdraud personu vai sabiedrības drošību, un par tajos iesaistītajām personām, savlaicīgi reaģēt uz sniegto informāciju, kā arī nodot kompetentām amatpersonām un institūcijām saņemto informāciju par personu vai sabiedrības drošību apdraudošiem notikumiem (avārijām, ugunsgrēkiem, stihiskām nelaimēm un citiem gadījumiem) (10.panta pirmās daļas 2.punkts).

Savukārt atbilstoši likuma 10.panta ceturtajai daļai Ministru kabinets nosaka šā panta pirmās daļas 2.punktā minēto iesniegumu un informācijas reģistrēšanas kārtību, apjomu un glabāšanas termiņus, kā arī reaģēšanas laiku, ja saņemta informācija par noziedzīgiem nodarījumiem, citiem likumpārkāpumiem un notikumiem, kuri apdraud personu vai sabiedrības drošību. Pamatojoties uz šo normu, izdoti Ministru kabineta 2012.gada 20.marta noteikumi Nr.190 „Noteikumi par notikumu reģistrēšanas kārtību un policijas reaģēšanas laiku", kas jau detalizēti reglamentē policijas darbinieku rīcību gadījumā, kad saņemtas ziņas par iespējamu likumpārkāpumu.

Tātad policijas kompetence personu drošības jomā sākas jau ar ziņu reģistrēšanu un ierašanos notikuma vietā likumā noteiktajā kārtībā un laikā, un tikai tad, ja konstatējams attiecīgs pamats, tiek uzsākts kriminālprocess vai administratīvā pārkāpuma lietvedība. Līdz ar to persona, kuras tiesības iespējamais likuma pārkāpums aizskar, ne vienmēr var sagaidīt minēto procesu uzsākšanu (arī tādēļ, ka konkrēts likumpārkāpums nav aptverts ar konkrētu sodošā procesa normu), bet šai personai ir tiesības uz to, lai policija veic tai likumā noteiktos pienākumus personu un sabiedrības drošības garantēšanā un likumpārkāpumu novēršanā. Citiem vārdiem, policijas vienīgie pienākumi personu un sabiedrības drošības garantēšanā un likumpārkāpumu novēršanā neaprobežojas tikai ar sodu procesiem, bet tās pienākums ir piemērotā veidā reaģēt uz ziņām par drošības apdraudējumiem un likumpārkāpumiem, gādāt par sabiedrisko mieru, sniegt palīdzību savas kompetences robežās utt.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 89.pantu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Iestādes procesuālās darbības (darbības, kurām trūkst galējā noregulējuma rakstura) nav faktiskā rīcība.

Policijas rīcība, tiesību normās noteiktajā kārtībā un veidā nereaģējot uz personas sniegtajām ziņām par likumpārkāpumu un nerīkojoties, lai to novērstu, atbilst faktiskās rīcības pazīmēm, ciktāl netiek skarts krimināprocesa vai administratīvā pārkāpuma lietvedības ierosināšanas jautājums.

[8] Ievērojot minēto, pieteikums par šādu policijas rīcību vispārīgi ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Tādēļ tiesneša lēmums ir atceļams.

Pieteikumā tiesai izteiktais lūgums ir ļoti vispārīgs: izvērtēt policijas amatpersonu rīcību, ņemot vērā, ka gada laikā tiek atkārtoti izdarītas līdzīgas darbības, kuras apdraud pieteicējas ģimeni. Līdz ar to, lemjot par pieteikuma pieņemšanu, būtu vēlams precizēt, tieši pret kurām darbībām pieteicēja iebilst un arī izvērtēt pieteikuma atbilstību citiem pieļaujamības priekšnoteikumiem.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 2.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2014.gada 9.oktobra lēmumu un nosūtīt pieteikumu Administratīvajai rajona tiesai izlemšanai par pieteikuma pieņemšanu.

Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu 14,23 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese R. Vīduša

Tiesnese	J.Briede
Tiesnesis	A.Guļāns
Tiesnese	V.Kakste
Tiesnese	V. Krūmiņa
Tiesnese	D.Mita
Tiesnesis	J.Neimanis
Tiesnese	I.Skultāne
Tiesnese	L.Slica